אוצר מדרשים — אגרת ר' יהושע בן לוי

אגרת ר' יהושע בן לוי

[תורה אור פל"ח]

אגרת שלח ר' יהושע בן לוי על ידי מלאך המות מתוך גן עדן לרבן גמליאל וזקני ישראל: כשהגיע זמני ליפטר מן העולם אמר הקב"ה למלאך המות עשה לו כל אשר יבקש ממך, הלך אצלי ואמר לי הגיע זמנך ליפטר מן העולם אלא כל דבר שאתה מבקש ממני אעשה לך. כששמעתי כך אמרתי לו מבקש אני ממך שתראני מקומי בגן עדן. אמר לי לך עמי וארהו לך, אמרתי לו תן לי החרב שלך שלא תבהילני בו, מיד נתן לי החרב והלכנו שנינו עד שבאנו אצל חומות גן עדן וכשהיינו שם אצל החומה לקח מלאך המות אותי והגביהני והנחני על חומת גן עדן ואמר לי ראה מקומך, מיד קפצתי מן החומה ונפלתי בגן עדן, ואחז הוא בכנף מעילי ואמר לי צא משם, ונשבעתי בשם שלא לצאת משם, ולא היה רשות למלאך המות ליכנס שם, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע ראה מה עשה בן לוי כי בזרוע נטל חלקו בגן עדן, אמר להם הקב"ה לכו ובדקו אם נשבע קודם לכן והיה מיפר שבועתו אף הוא יפר אותה עתה, ויצאו ובדקו ואמרו מימיו לא עבר על שבועתו, אמר להם אם כן לא יצא משם. כיון שראה מה"מ שלא היה יכול להוציאני אמר לי תן לי החרב ומאנתי לתתה לו עד שיצאה בת קול ואמרה תן לו הסכין שצריכה לבריות, ואמרתי לו אז השבע לי שלא תראה אותה לבריות בשעה שאתה נוטל נשמתן של בני אדם. שבתחלה בכל מקום שהיה מוצאו שוחטו בפני הכל כבהמה ואפילו בחיק אמו, ובאותה שעה נשבע לי ונתתיה לו. והתחיל אליהו מכריז לפני ואמר לצדיקים פנו מקום לבר ליואי, הלכתי ומצאתי רבי שמעון בן יוחאי שהיה יושב על שלשה קינובין של צדיקים, אמר לי את בר ליואי? אמרתי לו הן, א"ל ראית הקשת מימיך, אמרתי לו הן, א"ל אם כן אין אתה בר ליואי. ולא היה הדבר כך, כי לפי האמת לא נראתה הקשת בימי, וכחשתי למען לא אחזיק טובה לעצמי, כי הקשת הוא אות ברית בין הקב"ה ובין הארץ וכל זמן שנראת הקב"ה מרחם על עולמו, וכל זמן שיש צדיק בעולם אין צורך לקשת, שבשביל צדיק אחד העולם עומד שנאמר וצדיק יסוד עולם.

והנה חפשתי גן עדן כלו ומצאתי בו שבעה בתים וכל בית ובית שנים עשר ריבוא מילין באורך וברוחב, כאורכן כן רוחבן. הבית הראשון כנגד הפתח הראשון בגן עדן שוכנים בו גירי צדק שבישראל והקירות שלו בנויות מזכוכית וקורותיו ארזים, וכשבאתי למודדו עמדו כל הגרים ובקשו לעבור, ענה עובדיה הצדיק (עובדיה הנביא היה גר אדומי, עי' סנהדרין ל"ט: ויק"ר פי"ח ב') שהוא ממונה עליהם ואמר, מגין זכותכם שישב זה עמכם, מיד הניחוני למודדו. הבית השני כנגד פתח השני בגן עדן והוא בנוי מכסף וקורותיו ארזים ויושבים בו בעלי תשובה ומנשה בן חזקיהו ממונה עליהם. הבית השלישי כנגד הפתח השלישי בגן עדן והוא בנוי מכסף וזהב ושוכנים בו האבות וכל ישראל שיצאו מארץ מצרים ודור המדבר וכל בני דוד המלך חוץ מאבשלום, ושם דוד ושלמה ושם כלאב בן דוד חי, ושם כל מלכי בית דוד חוץ ממנשה, ושם משה ואהרן שהם ממונים עליהם, ושם כל כלי כסף וזהב הנחמדים וכלי אבנים טובות ושמנים וחופות ומטות וכסאות ומנורות של זהב ושל אבנים טובות ומרגליות. אמרתי למי אלה מזומנות? ענה דוד ואמר לי כל אלה לבנים השוכנים בעולם שבאת ממנו, ואמרתי לו שמא יש שם מאומות העולם אפילו מבני עשו אחינו, אמר

לי לא, שכל טובה שהם עושים בעולם הקב"ה משלם להם שכרם בחייהם ובסוף יורשים גיהנם, אבל בישראל כל רשע שבהם לוקה בחייו וזוכה לגן עדן. הבית הרביעי כנגד הפתח הרביעי והוא בנוי מבסף ומזהב ומפז ויפה כאדם הראשון וקורותיו מעצי זית ובו צדיקים גמורים ונאמנים, ולמה מעצי זית על שהיו ימיהם מרורים כזית. הבית החמישי הוא בנוי מכסף ומזהב ומפז ומכתם ומזכוכית ומבדולח ונהר גיחון מושך אל תוכו וקורותיו זהב וכסף ומעלה מכל ריח הלבנון, ומטות כסף וזהב ובשמים תכלת וארגמן מאריגת חוה ותולעת שני ושש ועזים מאריגת המלאכים ושוכנים בו משיח בן דוד ואליהו ואפריון מעצי הלבנון, עמודיו עשה כסף רפידתו ארגמן ובתוך האפריון משיח שוכן שהוא אהבת בנות ירושלם. ואליהו זכור לטוב נוטל ראשו של משיח ומניחו בחיקו ואומר לו החרש כי הקץ קרוב ואבות העולם והשבטים כלם ומשה ואהרן ודוד ושלמה וכל מלכי בית דוד ומלכי ישראל כל שני וחמישי ושבת ויו"ט באים אליו ובוכים עמו ומחזיקים אותו ואומרים לו דום והשען בבוראך כי הקץ קרוב. ואף קרח ועדתו ודתן ואבירם ואבשלום באים אליו כל יום רביעי ושואלים אותו עד מתי קץ הפלאות ומתי תשוב תחיינו ומתהומות הארץ תשוב תעלנו? והוא אומר לכו לשאול לאבותיכם, והם מתביישים ואינם הולכים. וכשבאתי אצל משיח שאל אותי ואמר לי מה עושים ישראל בעולם שבאת משם, אמרתי לו הם מחכים אותך בכל יום, מיד הרים קולו בבכיה. הבית הששי יושבים בו מתים בדרך מצוה. הבית השביעי יושבים בו מתים מחולאים בשביל עונותיהם של ישראל.

ועוד אמר ריב"ל (זה המאמר נוסף ע"פ נוסחאות אחרות, ולא נמצא בס' תורה אור, כי שם מסיים בגן עדן, ואומר כי "האגרת בענין גיהנם דומה לדבריו באגדה") בקשתי למדוד בגיהנם ולראות אותו ולא נתנו לי רשות, משום שצדיקים לא יראו גיהנם, ושלחתי לאותו מלאך ששמו קומם שיכתוב לי גיהנם כולו ולא היה יכול, שבאותו שעה המיתו ר' ישמעאל כ"ג ור"ש בן גמליאל ועשרה צדיקים ובאה השמועה ולא יכולתי ללכת עם אותו המלאך לגיהנם. יום אחד עמדתי וקבלתי לפני קנור המלאך ושלח עמי האור עד שבאתי לשערי גיהגם והם פתוחים, והרשעים שהיו שם ראו את האור ושמחו ואמרו זה לזה, האור הזה יוציאני מכאן, וראיתי בתים ארכן עשרה מילין ורחבן חמשה מילין פתוחים לגבים גבים של אש שעומדין ואוכלין את הרשעים, ואחר שאוכלין אותם עומדין מעל האש על רגליהם ונופלין ונשרפין. ובאותו הבית יש בו עשר אומות מאו"ה ואבשלום בן דוד ממונה עליהם, ואומרים אומה לאומה אם אנחנו חטאנו מפני שלא קבלנו את התורה אתם מה חטאתם? משיבים להם אף אנו כמוכם. אומרים לאבשלום אתה ואבותיך שקבלתם את התורה למה [אתה בתוכינו]? אומר להם על אשר לא שמעתי למצות אבי. ומלאכים עומדים מכאן ומכאן במקלות שלהן ומנטלין אותם על האש והם נשרפין כולם, ואח"כ רצים לאבשלום ורוצים להכותו ולשרפו באש, ובת קול אומרת להם, אל תכו ואל תשרפו אותו שהוא מזרע ישראל שאמרו לפני נעשה ונשמע והוא בן דוד עבדי, ומניחים אותו על כסאו ומושיבים אותו בכבוד המלך. ולאחר כן מוציאים את הרשעים מן האש כאלו לא נשרפו ולא נגע בהם אש כלל וחוזרים ושורפים אותם, וכן עושים להם ז' פעמים ד' ביום וג' בלילה, ואבשלום ניצל מכל אלה מפני שהוא בן דוד.

א"ר יהושע כשראיתי כל אלה חזרתי לג"ע וכתבתי כל הדברים האלה ושלחתי אותם לר"ג ולזקני ישראל והודעתים כל מה שראיתי בג"ע ובגיהנם. המקום יצילנו מדינה של גיהנם ויתן לנו חלק לעוה"ב עם הצדיקים והחסידים בג"ע, אמן.